

Täysistunto

Keskiviikko 20.2.2019 klo 14.00—17.01

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 248/2018 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 20/2018 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

14.10 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva jätelain muutosesitys on jatkoa keväällä eduskunnan hyväksymälle muutokselle, jossa rajattiin kunnallisten jäteyhtiöiden toimintaa markkinoilla. Hallituspuolueiden äänillä hyväksytyn jätelain perusongelma oli, että sillä pyrittiin korjaamaan tilannetta, jossa ei ollut ongelmaa. Tavoitteena oli pelkästään heikentää kunnallisten yhtiöiden markkina-asemaa ja luoda jätteitä luovuttaville yrityksille pakko käyttää yksityisiä toimijoita, vaikka siitä koituisi niille ylimääristä vaivaa, byrokratiaa ja rahanmenoa. Tässä esityksessä nyt sitten luodaan markkinapaikka, jonka kautta yritysten on pakko toimittaa suhteellisen pienetkin jätemäärät yksityiselle toimijalle, vaikka kunnallinen jäteyhtiö olisi lähempänä ja kaikin puolin helpompi kumppani. Ensimmäisen käsittelyn yhteydessä tuli esille muun muassa se, että tämä ongelma haittaa erityisesti haja-asutusalueiden ja syvän maaseudun yritysten toimintaa. On tässä kohtaa todella ihmeteltävä sitä, miten pääministeripuolue keskusta voi kannattaa tätä lakiesitystä.

Sosiaalidemokraatit eivät äänestäneet aiemmin käsittelyssä olleen kunnallisten jäteyhtiöitten toiminnan rajoittamiseen liittyneen jätelain muutoksen puolesta, emmekä luonnollisesti hyväksy myöskään tätä hallituksen esitystä, jossa säädetään markkinapaikasta. Esitänkin, että hallituksen esitys hylätään vastalauseen mukaisin perusteluin.

Arvoisa puhemies! Jätelaki tarvitsee kokonaisuudistuksen. Siinä kunnallisen jäteyhtiön asemaa tulee vahvistaa, ei heikentää, kuten nyt esitetään. Kuten vastalauseessa todetaan, olisi nyt esillä olevaan uudistukseen, jos se ylipäättään katsotaan tarpeelliseksi, pitänyt lähteä vasta vähitellen, niin että tietöalustan käyttö olisi aluksi vapaaehtoista, ja sitten varovaisuusperiaatteen mukaan olisi pitänyt lähteä säätämään, minkä verran yritykset siihen osallistuvat ja mitkä ovat ne velvoitteet. Alustan käyttö olisi myös rajattava jätteenkäsittelypalveluihin ja pienjäteasemat olisi jätettävä sen ulkopuolelle. Nythän hallituksen esityksessä jopa aivan pienet yritykset velvoitetaan käyttämään alustaa, ja mikäli alustaa ei ole käytetty, yritysasiakkaita käännytetään jätelaitokselta. Vaikka valiokunta kiinnittääkin tähän ongelmaan huomiota, ei lakia ehdotettu kuitenkaan tältä osin muutettavaksi, joten

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

tämä ongelma sinne joka tapauksessa jää. Esitystä olisikin tullut korjata niin, että alustan käytölle säädettävä pysyvä kynnysarvo olisi vähintään 10 000 euroa. Tätä kohtaa hallituspuolueet hieman korjasivat valiokuntakäsittelyssä, niin että tuo hallituksen esittämä 1 000 euron kynnysarvo muutettiin 2 000:ksi, mutta tämä ei todellakaan ole riittävä poistamaan ongelmia, jotka tässä siis yhteisesti valiokunnassa sekä hallituspuolueiden että oppositiopuolueiden puolelta huomattiin.

Jätelainsäädännön tavoitteena on oltava se, että kiertotalous saadaan toimimaan kierrätämällä jätteitä nykyistä tehokkaammin. Tällä hetkellähän Suomen tavoitteet kiertotalouden suhteen ovat vielä sangen vaatimattomat. EU-maiden esimerkit osoittavatkin, että siellä, missä vastuu jätteiden keräämisestä ja käsittelystä on julkisella toimijalla, kierrätysasteet ovat selvästi korkeammat. Suomessa jätelakia on nyt hallituksen toimin viety valitettavasti yhä etäämmälle näistä hyvistä esimerkeistä, joita Euroopan unionin tasolta tulee. Myös EU-komissio on kiinnittänyt huomiota siihen, että Suomen kierrätystavoite ei toteudu, ja on ehdottanut, että jätehuollon vastuita selkiytettäisiin. Ja valitettavasti nyt on niin, että tämä esitys ei missään tapauksessa toteuta tätä tavoitetta, päinvastoin tämä aiheuttaa todella suurta epävarmuutta, epätietoisuutta yrityksissä siitä, miten heidän tulee oma jätehuoltonsa tulevaisuudessa Suomessa järjestää.

14.15 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Myller pitää kierrätystä tärkeänä asiana, niin pitää myös hallitus. Valitettavasti maalailitte kyllä nyt sellaisia uhkakuvia tästä hallituksen esityksestä, joita on vaikea tunnistaa niin mietinnön pohjalta, hallituksen esityksen pohjalta kuin asiantuntijakuulemisten pohjalta.

On totta, että Suomi on kiertotaloudessa jäljessä EU:n suosituksia, ja sen takia näitä uudistuksia tehdään. On tarpeen saada uusia innovaatioita, uusia yrityksiä markkinoille. Se kritiikki on totta, mitä sanoitte, että tämä raja siellä portilla oli alkuperäisessä esityksessä liian matala, ja sen takia se nostettiin 1 000 eurosta 2 000 euroon. Se tarkoittaa sitä, että tavaraa saavat sisään sen kokoiset yritykset, jotka tekevät suunnitelmia järjestelmällisesti. Aivan pienelle yrittäjälle ei tule mitään lisätaakkaa. Mitä tulee tähän markkinapaikkaan, niin valiokunta edellytti, että se on niin yksinkertainen asia kuin tekstiviestin lähettäminen. [Puhemies koputtaa] Se onnistuu kyllä kaikilta yrityksiltä.

14.16 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä sitä kritiikkiä aika lailla valiokunnassa tuli tätä hallituksen esitystä kohtaan, ja se kritiikki tuli nimenomaan siitä, että tämä ei millään tavalla selkeytä nykyistä tilannetta, päinvastoin tämä lisää byrokratiaa erityisesti pienille yrityksille. Ja aivan erityinen huoli on tietysti näistä haja-asutusalueitten yrityksistä. Heillä ei ole välttämättä mahdollisuutta valita, minne nämä jätteet vievät. Siellä ei ole valinnanmahdollisuutta. Aivan erityisesti tämä asia tuli asian ensimmäisessä käsittelyssä esille, ja muistaakseni juuri Lappia käytettiin tässä esimerkkinä.

14.17 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys nimenomaan lisää byrokratiaa yrittäjille, nimenomaan pienille yrittäjille, nimenomaan haja-asutusseudulla toimiville yrittäjille. Pahimmillaan se byrokratia johtaa siihen, että riski siitä, että jätteitä dumpataan luontoon, kasvaa.

En toista tässä edustaja Myllerin hyvässä puheenvuorossaan esiin tuomaa kritiikkiä, mutta nostan esiin kaksi kysymystä:

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

Valiokuntahan kiinnitti huomiota tähän kynnysarvoon ja esitti sen nostamista 1 000:sta 2 000 euroon. Se on hyvä esitys, se on oikeansuuntainen, mutta se on riittämätön. Vastalauseessamme esitämme 10 000:ta euroa.

Toinen asia on tämä minimiaika, joka tätä alustaa pitää käyttää. Jos ei pysty näyttämään toteen, että alustaa on käytetty ja sitä on käytetty kahden viikon ajan, niin asiakas eli yrittäjä saatetaan käännättää jätelaitokselta, ja tämä on todellisuudelle vierasta byrokratiaa. Tämä varsinkin pienten yrittäjien kohdalla voi johtaa kohtuuttomaan tilanteeseen, jolloin riski siitä, että ne jätteet dumpataan luontoon, kasvaa. Tämä lisää byrokratiaa, ja tämä on uhka ympäristölle, ja sen takia kannatan edustaja Myllerin esitystä hylätä tämä.

14.19 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Tosi on, että me valiokunnassa keskustelimme tästä asiasta erittäin paljon, mutta kyse on niin tärkeästä asiasta, että keskustella pitääkin, sillä jäteasiat ovat Suomessa kokonaisuus, jota pitäisi miettiä todella pitemmän päälle kokonaisuudessaan vielä enempiin, miten me muutamme sanan ”jäte” toisenlaiseksi, ”raaka-aineeksi”. Ja toivottavasti seuraavalla vaalikaudella saadaankin nyt sitten jo työn alle semmoinen laki valmisteluun, ettei puhuta enää jätteistä ollenkaan vaan puhutaan raaka-aineista. Raaka-aineita nämä todellakin jatkossa ovat. Mutta nyt kun meillä kuitenkin vielä tämä jätettä on käsillä, niin meidän on hoidettava nämä jätettä niin, että me pääsemme järkevällä tavalla eteenpäin.

Tässä laissa oli kyseessä TSV eli toissijaisen vastuun mukainen jäte eli niiden yritysten jäte, jotka eivät mahdollisesti toimita jätteitensä johonkin muualle kuin kunnallisiin paikkoihin tai sitten muuten joutuvat kunnallisiin niitä toimittamaan. Minkä verran jätteitä saa toimittaa kunnallisiin jätekeräyksiin, siitä rajasta keskusteltiin, minkä verran se on. Me saimme järkevöitettyä — minun mielestäni — sen rajan 2 000 euroksi. Esityksessähän se oli 1 000 euroa, ja uskon, että se 2 000 euroa on se, millä me pääsemme nyt sitten varmasti järkevällä tavalla liikkeelle.

Kierrätyksestä puhuttiin todella paljon ja pitää puhua jatkossakin, sillä koko Euroopan unionin tasolla ja erityisesti Suomessa kierrätys on todella heikkous. Kierrätysasioita pitää työstää paljon eteenpäin. Ja tämä lakihan, mikä nytten jatkossa tästä tullaan hyväksymään, auttaa juuri kierrätysasioita. Eli tämä rekisteri, mikä nyt perustetaan, auttaa eri firmoja tapaamaan toisensa niin, että ne pystyvät jätteet toimittamaan paikkoihin, missä niitä jätteitä voidaan jalostaa ja kehittää eteenpäin eli oikealla tavalla kierrättää. Voi olla, että nämä pienet yritykset eivät välttämättä muuten tietäisikään, minne ne voivat omat jätteensä kierrätysmielessä laittaa.

Tässä salissa on aikaisemmin tänään esitetty, että tämä tulisi lisäämään jätteen dumpaamista luontoon ynnä muuta. Siitä tässä ei todellakaan ole kysymys, sillä jätteiden vieminen luontoon on aina rikos. Siihen ei tässä kannusteta, sillä jos se 2 000 euroa on tulossa täyteen, niin ei ketään saa palauttaa sieltä portilta kuitenkaan takaisin, vaan kaikki jätteet on aina kuitenkin otettava vastaan. [Riitta Myllerin välihuuto] Ja kun nyt sitten tässä sanotaan, että tämä lisää byrokratiaa, niin se ei todellakaan iso byrokratia ole, jos sen keran pystyy kännykällä näppäilemään ja tämän sopimuksen sillä tavalla tekemään. Jäteasiat kokonaisuudessaan: nykymaailmassa on yrityksen se kaksi viikkoa pystyttävä miettimään suunnitelmallisesti, mihin se tulee nämä materiaalinsa jatkossa sijoittamaan. Eli ehdottomasti tämä on parempi tilanne kuin aikaisemmin.

Tuli esille, että Lapissa tämä tuottaa ongelmia. No siinä minä olen vähän samaa mieltäkin. Eihän täydellistä lakia ole olemassakaan, mutta kun puhutaan koko Suomesta, niin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

koko Suomelle tämä on parempi laki, ja Lapissa tämä tulee lisäämään sen verran byrokraatia, että niiden yritysten pitää ehkä se yksi tekstiviesti näppäillä kerran kolmessa vuodessa enemmän kuin aikaisemmin. Mutta emmeköhän me siellä Lapissakin ole kuitenkin tekstiviestien tekemisen jo oppineet.

Eli kannatan tätä esitystä ja olen tyytyväinen, että olemme saaneet sen nytten eteenpäin. Odotan todellakin, että me jatkossa saamme sen lain liikkeelle, missä ei puhuta enää jätteistä vaan kierrätysmateriaaleista.

14.23 Olli Immonen ps: Arvoisa herra puhemies! Tämä opposition jättämä yhteinen vastalause, jossa esitetään lakiesityksen hylkäämistä, on hyvin perusteltu. On tosiasia, että tähän esitykseen sisältyy useita ongelmia, kuten tässä edellä edustaja Myller toi ansiokkaasti esiin. En lähde niitä sen enempää toistamaan.

Ensinnäkin esityksen perusongelma on tämä sidosyksikölle säädetty liian alhainen ulosmyyntiraja. Tämän rajan tulisi olla direktiivin sallima 20 prosenttia.

Toiseksi jätelaki tarvitsee kokonaisuudistuksen, jossa kunnallisen jätehuollon asemaa vahvistetaan. Tämä olisi sekä huoltovarmuuden että erityisesti ympäristön ja ihmisten terveyden ja edun näkökulmasta oikea ratkaisu. En usko, että nyt tehtävä uudistus, jossa jätelain muutokset nojaavat yksityisen jätesektorin aseman vahvistamiseen, tulee toimimaan.

Arvoisa puhemies! Tässä vastalauseessa esitetyt perustelut ovat hyvät, ja yhtenä vastalauseen allekirjoittajista toteankin, että kannatan lämpimästi edustaja Myllerin tekemää hylkäsesitystä.

14.24 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Aivan kuten edustaja Maijala edellä sanoi, jäte pitäisi nähdä enemmänkin raaka-aineena, ja tulevaisuudessa sen entistä enemmän sitä pitää ollakin. Silti itse kyllä nyt tässä hallituksen lakiesityksessä näen paljon ongelmia, niitä, mitä edustaja Myller tuossa edellä toi esille. Itse jätehuolto-yhtiössä Pohjois-Karjalassa työskennelleenä tiedän aika hyvin, että ei vain Lapissa vaan aika paljon muuallakin laajassa Suomessa on edelleen niitä alueita, missä on hyvin hankalaa pelkästään yrityspohjaisesti toimia jätekuljetuksessa tai jätteiden hyödyntämisessä niin, että se tänä päivänä vielä on varsinaista bisnestä. Sen takia sen sijaan, että tässä ollaan luomassa tämäntyyppistä kaikkiin yrityksiin kaikkialla Suomessa samalla tavalla kohdistuvaa alustaa, mikä kaikkien yritysten tulee ottaa käyttöön, pitäisin järkevämpänä, että tässä olisi lähdetty eteneämään kokeilujen kautta ja olisi ensin tehty tämä tiheämmin asutuilla alueilla, missä kuljetusmatkat ovat lyhyempiä ja missä selvästikin niitä toimijoita on. Tässä nämä riskit, mitä vastalauseessa on tuotu esiin, ovat kyllä tuolla jätehuollon arjessa aivan todellisia, ja sen takia tosiaan tässä olisi ollut hyvä lähteä kokeilujen ja vapaaehtoisuuden pohjalta liikkeelle. Nyt tässä luodaan aivan turhaa ja ylimääräistä byrokraatia monille yrityksille ympäri maata.

14.26 Hanna Sarkkinen vas: Arvoisa puhemies! Esitetty jätelain muutos herättää paljon kysymyksiä. Taustalla on hyvä muistaa, että Suomi on saanut EU-komissiolta varhaisen varoituksen menettelyn, missä Suomea huomautetaan siitä, että ollaan kierrätystavoitteista jäljessä, ja EU erityisesti huomauttaa Suomea siitä, että jätehuollon vastuut ovat sekavia ja erityisesti sekavuutta lisää jätelain ja siihen liittyvien vastuiden jatkuva muuttaminen, ja erityisesti tällä hallituskaudella näitä muutoksia on nähty ja sekavuus on lisääntynyt. Tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

käsittelyssä oleva esitys ei ainakaan selkeytä suomalaisen jätehuollon rakenteita, vastuita ja toimintatapoja.

Arvoisa puhemies! Yritykset velvoitetaan tällä lainmuutoksella tarjoamaan jätteitään markkinapaikalla 14 päivän ajan ennen kuin he saavat sitten viedä jätteet kunnan jäteasemalle, jos sieltä ei yksityinen palveluntarjoaja näitä jätteitä tarjoudu ottamaan. Näin on ja näin yritykset joutuvat toimimaan, vaikka jätteitä ei syntyisikään valtavia määriä tai vaikka seudulla tiedettäisiin, että ei ole olemassa yksityisiä jäteyrityksiä. Kuten täällä on jo todettu, erityisen hankalaksi tämä kuvio tulee haja-asutusalueiden pienille yrityksille, ja heille tämä voi myös nostaa kuluja, koska jos sieltä löytyy sitten yksi tarjoaja, niin käytännössä sinne on ne jätteet annettava, oli se hinta mikä hyvänsä.

Arvoisa puhemies! Kyllä tällä markkinapaikalla ja sillä pakollisuudella luodaan melkoista byrokratiaa yrittäjille ja pahimmillaan luodaan vaara siitä, että esimerkiksi pienellä rakennusyrittäjällä voi olla houkutus dumpata jätettä luontoon, kun 14 päivän odotusaikoinen tämä markkinapaikka voi olla kyllä melko byrokraattinen menettely. On muistettava, että näiden yrittäjien ensisijainen toimiala ei ole jätteiden tarjoaminen vaan se jäte syntyy yrittäjällä sivutuotteena.

Arvoisa puhemies! Tietoaalusta voi helpottaa jätteenhaltijoiden ja jätepalvelun tarjoajien kohtaamista, ja näin ollen sillä voi olla myönteisiä vaikutuksia, mutta kuitenkin esitetyssä muodossaan tämä syntyvä byrokratia on kohtuuton. Tulisikin säätää niin, että markkinapaikan käytön tulisi olla alussa vapaaehtoista tai kynnysarvon tulisi olla huomattavasti korkeampi. 2 000:kin euron vuosiraja on melko matala, ja alkuvuodesta voi olla vaikea ennakoida, ylittykö se 2 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Ympäristötavoitteiden ja kierrätysastetavoitteiden tulisi olla ensisijaisia näkökulmia, kun jätelakia uudistetaan ja jätelakia säädetään, ja nyt tuntuu, että näin ei välttämättä aina ole ollut.

14.29 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! On sinänsä hyvä, että perustetaan tällainen markkinapaikka, jotta jätteiden tuottajat ja niiden hyötykäyttäjät voivat paremmin kohdata toisensa. Mikään ei sinänsä estä sitä, etteivätkö myös kunnalliset jätehuoltoyritykset tee tätä työtä, ja mielestäni niiden pitääkin tehdä. Ongelma on se lisäbyrokratia, joka tässä jo monessa puheenvuorossa on tullut esille. Tätä ongelmaa ei lainkaan olisi, jos Suomi noudattaisi myöskin jätelaissa EU:n hankintadirektiivin sallimaa 20 prosentin rajaa sille, mitä kunnallinen jäteyhtiö niin sanotusti saa myydä ulos, mutta koska hallitus on halunnut asettaa tämän rajan alemmas kuin useimmissa muissa EU-maissa, niin syntyy se ongelma, mitä tehdään sellaisessa tapauksessa, kun kunnallisella jäteyhtiöllä on tämä alhainen prosenttiraja, 5 prosentin raja, jo kiinni. Sitten on yksityisiä yrityksiä, joiden jätteet kuuluvat periaatteessa kilpailun piiriin. Jos he eivät löydä yksityistä yritystä hoitamaan jätteitään, heidän pitää todentaa se, että tämmöistä yksityistä yritystä ei löydy, ja tämä markkinapaikka on nyt sitten se tapa todentaa tämä asia. Eli aivan kuten edustaja Sarkkinen sanoi tässä edellisessä puheenvuorossa, tämän käytön pitäisi olla vapaaehtoista. Se, että tällainen mahdollisuus tarjotaan, on sinänsä hyvä asia, mutta myös kunnallisen jäteyhtiön palvelujen hyödyntämisen pitäisi aina olla myös pienten yritysten vaihtoehtojen joukossa.

14.31 Anders Adlercreutz r: Ärade talman! Ajatus markkinapaikasta on hyvä, ihan niin kuin edustaja Hassi tuossa sanoi, mutta tämä toteutus ei nyt valitettavasti vie meitä eteenpäin. Ihan niin kuin edustaja Modig totesi, tämä 14 päivän aikaraja on ongelmallinen, tämä

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

määrällinen mittari on ongelmallinen. Tietenkin paljon riippuu siitä, miten nämä käytännössä lähtevät toteutumaan, miten se henkilökunta, joka on siellä asemalla ottamassa näitä vastaan, toimii tämän lain puitteissa.

Isossa kuvassa Suomen kierrätystavoite ensi vuodelle on 50 prosenttia — siihen me emme tule pääsemään — ja vuodelle 25 taitaa olla Euroopan tasolla komission ehdotuksessa 60 prosenttia. Ongelma on Suomessa tällä hetkellä se, että pisteitä on liian vähän: Rinki-pisteitä on rajattu turhan alas, Sortti-asemia on niukasti. Tämä on tietenkin osittain kuntien päättävällä, miten näitä kaavoitetaan, miten näitä sijoitetaan, mutta tähän tulisi keskittää huomiota — ihan kuten siihenkin, että nimenomaan kuntien pitäisi raportoida kierrätysasteesta, heidän pitäisi ottaa vastuuta siitä, että kierrätysasteen nostamiselle asetetaan tavoitteita ja ryhdytään toimiin, jotta se nousisi. Tällä hetkellä tämä ei ole käytännössä kenenkään vastuulla.

14.33 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Todella ihmettelen tässä salissa nytten sitä, miten oppositio vastustaa kierrättämisen kehittämistä, vain oppositio vastustaa kierrätyksen kehittämistä, sillä tämä lakihan todellakin pyrkii siihen, että me saamme aikaiseksi tietöalustan ja sen tietöalustan avulla saamme eri toimijoille nytten tietoa siitä, minne kaikkialle nämä jätteet saadaan kierrätettyä eteenpäin — ja oppositio vastustaa tätä. No, olkoon.

Mutta joka tapauksessa koko tämän hallituskauden on byrokratian purkaminen ollut asia numero yksi, ja me olemme todella saaneet useita satoja kohtia asioita järkevöitettyä, millä byrokratiaa on saatu purettua. Minun mielestäni myöskin tämä asia on sellainen, että jos kerran yhdellä tekstarilla pystyy asian yrityksen hoitamaan, niin kyllähän se paljon byrokratian purkamista on verrattuna siihen, että yrityksen pitää alkaa soittelemaan moneen paikkaan, että minne voi ne jätteet viedä, mitä pitää alkaa tekemään. Yhdellä tekstarilla pystyy asian hoitamaan. Eikö tämä ole byrokratian purkamista eikä byrokratian lisäämistä? No, ehkä minä tämänkin ymmärrän nyt väärin. Joka tapauksessa minun mielestäni koko tämä asia auttaa jätteiden kierrätystä, selkeyttää vastuuta jätteiden hoitamisesta, siinä mennään eteenpäin.

Lopuksi minä sanon kuitenkin sen, että kävin vajaa viikko sitten Rovaniemellä katso-massa CLT-puukerrostalon rakentamista. Siellä oli nyt sitten työn alla Kuhmosta CLT-rakennus, sieltä oli tuotu elementit Rovaniemelle, ja siinä keskusteltiin, että missä ne jätteet ovat. Jätteitä oli muodostunut todella vähän. Eliikkä tämmöisellä suunnitelmallisella, järkevällä toiminnalla kun ollaan menossa eteenpäin, jätteitäkin muodostuu entistä vähemmän. Tämmöisiä toimintoja meidän pitää saada kehitettyä entistä enemmän.

14.35 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ehkä täällä on todella väärinymmärtämistä tapahtunut, sillä me emme ainakaan vastusta kierrätyksen kehittämistä vaan vastustamme elämälle vierasta byrokratiaa ja haluaisimme, että markkina-paikka olisi vapaaehtoisesti yritysten käytettävissä ja sitten sitä kautta päästäisiin eteenpäin ja nähtäisiin, miten se toimii ja toimiiko se todella tekstiviestillä. Jos se toimii teksti-viestillä, niin uskon, että moni yritys siihen lähtisi mukaan vapaaehtoisuuden pohjalta, jos se on näin sujuva ja loistava. Mutta se, että pienet yritykset pakotetaan ensi vaiheessakin sitä käyttämään, kyllä lisää byrokratiaa.

Arvoisa puhemies! Kannatamme myös yritysten valinnanvapautta valita jätepalvelu, mitä he haluavat käyttää. Tässä palataan niihin aiempiin jätelain muutoksiin, mihin on jo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

tässä viitattu, eli on EU-direktiiviä tiukemmin rajattu sitä, miten kunnan jäteyhtiöt saavat ottaa yritys-jätteitä vastaan, ja me näemme tämän isona ongelmana myös kierrätystavoitteiden kannalta.

14.36 Eero Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä palataan tähän onnettomaan hankintalain muutokseen, joka tehtiin aiemmin hallituspuolueiden toimesta. Siinäähän päädyttiin siihen, että ulkopuolisen myynnin, jota julkinen yhtiö voi tehdä, raja vedettiin äärimmäisen alas, 5 prosenttiin, kun EU sallii 20 prosenttia. Tämän seurauksena nyt tulee alalla kuin alalla tilanteita, joissa sen julkisen toimijan toiminta, joka tekee kustannustehokkaasti hyvää työtä, tulee erittäin vaikeaksi, kun se ei saa tehdä 5 prosentin rajan ylittävää tarjontaa. Sen tuloksena sitten veronmaksaja loppujen lopuksi maksaa kalliimman laskun. Olemme törmänneet tähän ongelmaan tarkastusvaliokunnassa Senaatin osalta, joka ei saa myydä 5 prosentin rajan yli edes valtion 100-prosenttisesti omistamille osakeyhtiöille. Tämä puhtasoppisuus, jota täällä tehdään EU-sääntöjen kaikki järjestyssrajat alittaen, johtaa siihen, että veronmaksaja maksaa laskun.

14.37 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on peräänkuulutettu myös uusia keinoja. Tosiaan meillä tämä kierrätystavoite laahaa hieman jäljessä EU:n minimitalvoitteisiin verrattuna. On myös olemassa suomalaisia ratkaisuja, ja kookomuksen ympäristövaliokuntatyöryhmällä oli tässä pari viikkoa sitten mahdollisuus keskustella nokialaisen Molok-yhtiön edustajien kanssa. Heillä on valmis konsepti, jossa on korttelikohtainen kierrätys, jonka avulla saataisiin noin miljoona ihmistä Suomessa lisää kierrätyksen pariin. Suomalaiset kierrättävät mielellään, asenteet ovat muuttumassa koko ajan ympäristömyönteisemmiksi, mutta on tietysti selvää, ettei ole mielekästä lähteä autolla ajamaan muutamaa kilometriä viemään muutamaa tonnikalapurkkia, lehteä ja mitä milloinkin. Se korttelikohtainen keräys on sellainen asia, jota kannattaa nyt kyllä katsoa eteenpäin. Esimerkiksi Liettuassa tämä on saatu toimimaan erittäin hyvin tältä pohjalta.

14.38 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä edustaja Kiurun puheenvuorossa tuli hyviä esimerkkejä siitä, että meillä on innovaatioita, meillä on keinoja. Toivottavasti me olemme kaikki yhtä mieltä siitä, että jätelaki tulee kokonaisuudessaan uudistaa kiertotaloutta voimakkaasti tukevaksi laiksi. Tehdään se.

Mutta se, mikä tässä muutoksessa nyt on se ongelma, on se, että tämä on todellisuudelle vieras. Kun ajattelee varsinkin sitä pientä yrittäjää, jolla on se jätekuorma, niin se jätekuorman säilöminen kaksi viikkoa jossain maksaa, se vie työaikaa. Silloin herkästi tulee helpommin houkutus dumpata se jäte. Ja tässä pitäisi olla kyllä ymmärretty, että jos syys-tä tai toisesta ei ole ymmärretty, miten tämä alusta toimii, tai ei ole käytetty sitä tasan kahta viikkoa, niin ketään ei jätelaitokselta käännytetä pois, koska se jos mikä nostaa sitä riskiä, että se jäte dumpataan luontoon.

Jos kierrätysastetta haluttaisiin nostaa — se on meillä valitettavan matala — niin silloin jätelakiin ei olisi tehty edeltävän kaltaisia muutoksia. Niissä maissa, joissa jätehuollosta kantaa vastuun julkinen toimija, on myös kierrätysaste kaikkein korkein.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

14.40 Tiina Elovaara sin: Arvoisa puhemies! Keskustelu kiertotalouden kehittämisestä on täällä ollut napakkaa ja mielestäni erinomaista. Tavoite on yhteinen. Tämä lainsäädäntö tuo lisäelementtejä, ja on tunnustettava avoimen markkinapaikan merkitys, se tässä nyt lainsäädäntöön tuodaan. Mutta myös ongelmia on kuvattu, eli jatkokehittelyä tarvitaan. Kyllä byrokratian purkutalkoot saavat jatkoa tästä eteenkinpäin. Mielestäni opposition huomiot siltä osin on otettava kyllä tässä nyt todesta.

Haluan vain tuoda lisähuomiona sen, että myös meidän kuntien viranomaiset tutkitusti tarvitsevat tukea, apua ja koulutusta siihen, miten kierrätystä ja kiertotaloutta kunnan sisällä voidaan vahvistaa. He eivät koe, että tätä tietoa on riittävästi saatavilla. Näin ainakin on todettu, kun esimerkiksi Tampereella on tutkittu kunnan työntekijöiden tietoa ja kokemusta kiertotalouden ja kierrätyksen toimivuudesta.

Sen lisäksi tässä on tuotu esiin, että tarvitsemme lisää keräilypisteitä erilaisten jätteiden kierrättämiseksi. Tämä on kyllä hyvin keskeinen kehityskohde ja aika selkeäkin sellainen.

Eli näillä huomioilla ja sillä seurannalla, mitä nyt tästä lainmuutoksesta tehdään: mielestäni jatkokehittelyä tarvitaan.

14.41 Riitta Myller sd: Arvoisa puhemies! On varmasti hyvin helppo olla sitä mieltä, että me tarvitsemme parempaa kierrätystä, tehokkaampaa kierrätystä, ja tämä on se suunta, mihin meidän on välttämättä mentävä. Kuitenkin jos tämä olisi ollut hallituksen esityksen tavoitteena, tuskin meillä olisi nyt tällaista esitystä täällä. Nimittäin tässähän on ollut taustana vain se, että yksityiselle yritystoiminnalle annetaan tässä enemmän tilaa. Sen takia alun perin hyväksyttiin tämä EU-direktiivi hankintalaista sellaisena kuin se on meillä hyväksytty, eli tuo ulosmyyntiraja on 5 prosenttia, kun se muualla on 20 prosenttia. Tämä tulee esille paitsi jätelaissa myös muussa lainsäädännössä, kuten ollaan huomattu.

Ja todellakin komissio on kiinnittänyt huomiota siihen, että meidän pitäisi selkiyttää vastuuta. Itse ainakin uskon, että tämä vastuiden selkiyttäminen lähtisi esimerkiksi siitä, että kunnallisilla jäteyhtiöillä olisi mahdollisuus toimia mahdollisimman tehokkaasti siellä, missä esimerkiksi yritykset haluavat olla kunnallisen jäteyhtiön kanssa tekemisissä.

Muutoinkin, kun byrokratian purkamisesta niin paljon puhutaan, sitä on lisätty tähän. Toisaalta sitten hallituksen yksi keskeinen viesti kansalaisille on ollut valinnanvapauden lisääminen. Tässä tätä valinnanvapautta ei todellakaan toteuteta. Pahimmillaan voi olla niin, että pienet yritykset joutuvat todella vaikeaan välikäteen, jos ne eivät ole täältä niin sanotulta markkinapaikalta löytäneet sitten omalle jätteelleen ottajaa. Eli sillä, että olisi lähdetty kokeilujen kautta, vapaaehtoisuuden kautta siellä, missä näitä jäteasemia on riittävästi, ja niin, että tämä koordinaatio olisi riittävän hyvä, olisi jo päästy eteenpäin tässä asiassa.

14.44 Eeva-Maria Maijala kesk: Arvoisa puhemies! Nyt minun on kyllä pakko korjata yksi väärinkäsitys, mikä tämän asian käsittelyssä on tullut nytenkin hyvin paljon opposition osalta esille. Eli jos yritys tuottaa jätteitä alle 2 000 euron edestä, se saa viedä sinne kunnalliseen paikkaan nämä jätteet. [Välihuutoja vasemmalta] Elikkä vain silloin, jos on kyse yli 2 000 euron jätemäärästä, ne tulee ilmoittaa siihen markkinapaikkaan. Elikkä jos yritys tuottaa pienen määrän jätettä, niin ei sillä pidä olla minkäänlaista houkutinta viedä sitä luontoon, mistä se on rikosoikeudellisessa vastuussa, vaan todellakin se voi viedä sen kunnalliseen paikkaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

14.44 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sen verran puutun tähän edustaja Myllerin puheenvuoroon, jossa sanoitte, että yritykset joutuvat vaikeaan välikäteen, jos ei löydy yksityiseltä puolelta vastaanottajaa, että näinhän se ei ole, koska kunnalla on edelleen toissijainen vastuu ottaa se jäte vastaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja puhujalistaan.

14.45 **Riitta Myller sd:** Arvoisa puhemies! Siinä tulee esiin tämä kynnysarvo, ja tästä ei ole ollut mitään epäselvyyttä. Meidän mielestämme tämän kynnysarvon pitäisi olla 10 000 euroa ja siihen liitettynä se, että tämä järjestelmä olisi otettu vapaaehtoisesti käyttöön.

14.45 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Sellaisella yrityksellä ei ole ongelmaa, joka tietää, että yrityksen vuodessa tuottamien jätteiden arvo alittaa sen rajan, mikä tähän lakiin tulee. Sellaisellakaan yrityksellä ei ole ongelmaa, jolla on yksityinen jätteen vastaanottajayritys. Mutta sellaisella yrityksellä on ongelma, joka ei ole varma, onko yrityksen vuodessa tuottamien jätteiden arvo yli tämän laissa säädetyn rajan, ja joka ei ole löytänyt jätteillensä yksityistä vastaanottajaa. Jotta tämä yritys voisi kunnan jätteenkäsittelyyn jätteenensä toimittaa, mikäli nyt sitten kunnalla ei ole siinä ahtaassa kiintiössä tilaa, niin sen firman pitää todentaa, että yksityistä vastaanottajaa ei ole — ja juuri sitä me tarkoitamme tällä lisääntyvällä byrokratialla. Jos Suomi olisi säätänyt saman rajan kuin useimmat muut EU-maat eli 20 prosenttia, silloin käytännössä pienillä yrityksillä olisi aina se vaihtoehto, että kunnalle voi viedä, mutta ei olisi mikään pakko, jos he löytävät jonkun yksityisen, joka sen homman paremmin hoitaa.

14.47 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Kyllähän nyt yrityksillä on aina mahdollisuus viedä minne tahansa yksityisille, jos siellä on olemassa näitä yksityisiä.

Mutta sitten tämä 2 000 euron raja: Me nostimme sen 2 000 euroon, koska se on jo jätteiden määränä semmoinen, että ei kahdessa viikossa yllättäen monellakaan yrityksellä tule 2 000 euron edestä jätettä. Kyllä yritystoimintaan kuuluupi sen verran suunnitelmallisuutta, että kyllä se pitää pystyä ymmärtämään siinä tilanteessa. Että ei tämän pitäisi byrokratiaa lisätä, vaan kyllähän tämä ehdottomasti auttaa yrityksiä löytämään niitä toisia laitoksia, jotka voivat sitten jatkossa heidän jätteitään käyttää järkevällä tavalla eteenpäin.

14.47 **Eero Heinäluoma sd:** Arvoisa puhemies! Se perusongelmahan tässä tulee, että on tehty vähän niin kuin käsiohjauksella semmoista järjestelmää, että julkisen jäteyhtiön toiminta tehtäisiin mahdollisimman hankalaksi ja pakotettaisiin tilanne siihen, että vaikka se olisi yhteiskunnalle kalliimpaa, asiakkaat ohjataan yksityiselle puolelle. Tämä varmaan tyydyttää näitä yksityisiä yhtiöitä, jotka ovat tässä pitkään lobanneet tätä asiaa ja monessa eri yhteydessä esittäneet näkökantojaan ja ovat varmasti hyvin tyytyväisiä saatuaan nyt tämän hallituksen aikana tahtonsa lävitse.

Mutta kun puhutaan esimerkiksi tästä 2 000 euron rajasta, että se ei ole paljon, niin kehotan käymään tuolla jäteasemilla ja viemään sinne jätekuormallisen jätettä. Se on vuosiraja, ja ei, en usko, että yritykset suunnittelevat etukäteen, kuinka monta jätekuormallista seuraavien 12 kuukauden aikana teen, puhumattakaan että tietäisivät sen etukäteen. Se riippuu tietysti monessa tapauksessa taas näiden yritysten asiakkaiden tarpeista: jos olet vaikkapa pieni korjausremonttifirma, niin et voi tietää, kuinka monta jätelavallista tulet toimit-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

tamaan tässä vuoden aikana ja ylittääkö se tämän rajan. Tämä on keinotekoinen, tarpeeton, tehty käsiohjauksessa vastaamaan yksityisten jätefirmojen tarpeita.

Tämä 5 prosentin raja, joka on hankintalaissa, on aivan älytön ja tekee järkevän toiminnan vaikeaksi. Palaan tähän Senaatti-esimerkkiin: Meillä on siis sellainen tilanne nyt syntymässä, että meillä on valtion tiloja, joista monet ovat vielä sellaisia, että niiden saaminen markkinoille ei ole kovin helppoa, koska ne ovat vanhoja tiloja ja arvokkaita tiloja, ja nyt on otettu se tulkinta, että valtio ei saa tämän 5 prosentin rajan yli vuokrata näitä omia tilojaan edes sataprosenttisesti omistamilleen yhtiöille — kiitos tämän hankintalain älyttömän säättämisen. Lopputuloksena tietysti on, että sitten Senaatille jää käteen tiloja, joita se ei voi vuokrata valtion sataprosenttisesti omistamille yrityksille, vaan niiden täytyy hakeutua yksityisille markkinoille, ja sitten valtio pakotetaan jossain aikataulussa myymään nämä tilat huomattavaan alihintaan, ja joku toinen ryhtyy tekemään bisnestä — vain sen takia, että me olemme tehneet täysin toisin kuin muualla EU-maissa, toisin kuin mitä EU-direktiivi mahdollistaa. Se sallii 20 prosentin myyntirajan, kun ulos myydään. Korostan, että tähän ei tarkoiteta, että se ulosmyynti olisi välttämättä edes julkiselta puolelta yksityiselle puolelle tapahtuvaa myyntiä, vaan se voi todellakin olla sataprosenttisesti valtion omistama yritys, ja kun tämä 5 prosentin raja paukkuu yli, sitten meillä on tahoja, jotka katsovat, että myynti pitää lopettaa. Tähän tulee ilman muuta korjattavaksi jossain aikataulussa — en usko, että näin päättömiä päätöksiä pitkään keitetään — mutta suuri määrä hankaluutta [Puhemies koputtaa] ja suuri määrä veronmaksajan rahan tuhlausta saadaan tässä välillä aikaiseksi.

14.51 Silvia Modig vas: Arvoisa herra puhemies! Aivan niin kuin edustaja Heinäluoma edellä puhui, koko ongelma lähtee tästä aivan liian matalasta ulosmyyntirajasta. Koska semmoinen on luotu, nyt joudutaan julkisilla varoilla ylläpitämään markkinapaikkaa yksityisille toimijoille, jotta he saavat jätteensä jonkekin.

Täällä edustaja Maijala ihmetteli, mimmoista voi olla semmoinen yritystoiminta, joka ei pysty ennakoimaan etukäteen, kuinka paljon jätettä heiltä tulee. No esimerkiksi rakennusalan yritys. Nimenomaan se pieni yritys, muutaman ihmisen yritys, ei se tiedä kuukausia etukäteen, mimmoisia ne tulevat keikat tulevat olemaan: onko se purkukeikka, vai onko se rakennuskeikka. Ne kertovat aivan erilaisista jätemääristä. Ja se syntyvä jäte pitää nyt säilöä jossain, kunnes tiedetään, paljonko sitä tulee ja menikö se yli sen rajan. Tämä on todellisuudelle vierasta. Pieni rakennusalan yritys voi saada ensi viikolle keikan, mikä tarkoittaa, että tulkaa purkamaan kymmenen keittiötä. Siinä se raja paukkuu yli. Tai voi olla, että se saa aivan toisenlaisen keikan, mistä ei synny yhtään jätettä.

Tämä on todellisuudelle vieras esitys, ja sen takia tämä luo aivan turhaa byrokratiaa. Ja tämä ei ole kyllä missään määrin yrittäjämyönteinen. Normitalkoot ja yrittäjämyönteinen hallitus — kyllä minä ihmettelen tätä esitystä.

14.52 Olli Immonen ps: Arvoisa puhemies! Tämä alustan käytölle säädettävä pysyvä kynnysarvo on tarpeellinen, mutta kuten täällä on jo moneen kertaan tuotu ilmi, tämä 2 000 euron alaraja ei ole lainkaan riittävä. Rajan tulisi olla vähintään tuo 10 000 euroa.

Totean suoraan tästä ympäristövaliokunnan mietinnön vastalauseesta: ”Käyttö olisi rajoitettava vain jätteen käsittelypalveluihin, ja pienasemat olisi jätettävä käyttöpakon ulkopuolelle. Kynnysarvon korkeammalla rajalla saadaan suurimmat käyttäjät tietöalustan piiriin — suurimmat volyymit koskevat juuri jätteen käsittelypalveluita — varmistetaan jätehuol-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 162/2018 vp

lon toimivuus ja ehkäistään pienyrityksille aiheutuvaa taakkaa.” Eli vähemmän byrokrati-
aa, kiitos. Byrokratiaa tämä hallituksen esitys ei valitettavasti tule vähentämään, vaan päin-
vastoin lisäämään.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.